Ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016 - 2023

Czeladź, maj 2023 r.

MIASTO CZELADŹ

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.

D. Bieńkowska, C. Ulasiński, J. Szymańska, M. Widuch

ul. Włóczków 22/3, 30-103 Kraków

www.cds.krakow.pl

Centrum Doradztwa Strategicznego

Spis treści:

1. Wprowadzenie 4
2. Pole oceny: ZADANIA - status realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych 10
3. Pole oceny: CELE i KIERUNKI DZIAŁAŃ – stopień realizacji zamierzeń strategicznych ... 15
4. Pole oceny: ZMIANA - weryfikacja aktualności problemów i stan realizacji wskaźników 19
   4.1. Wskaźniki produktu i rezultatu wynikające z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych 19
   4.2. Zmiany zachodzące na obszarze rewitalizacji – wskaźniki oddziaływania 22
   4.3. Ocena aktualności problemów dotykających obszar rewitalizacji 29
5. Podsumowanie oceny 33
   5.1. Rola oceny w procesie rewitalizacji – uwarunkowania proceduralno - prawne 33
   5.2. Najważniejsze wnioski i rekomendacje 33

Spis tabel i rysunków 35

1. Wprowadzenie

Niniejszy dokument stanowi podsumowanie przeprowadzonej w okresie marzec – maj 2023 r. oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016 – 2023. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016 – 2023 został opracowany w 2016 roku i objął zasięgiem planowanej interwencji okres ośmioletni. Program opracowany był zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 485) i przyjęty został do realizacji w oparciu o uchwałę Rady Miejskiej w Czeladzi Nr XXX/369/2016 z dnia 28.09.2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016-2023). Zaprogramowane w dokumencie działania rewitalizacyjne koncentrowały się na czterech podobszarach rewitalizacji wyznaczonych uchwałą Rady Miejskiej w Czeladzi nr XXII/303/2016 z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji Miasta Czeladź.

Rysunek 1. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Czeladź.

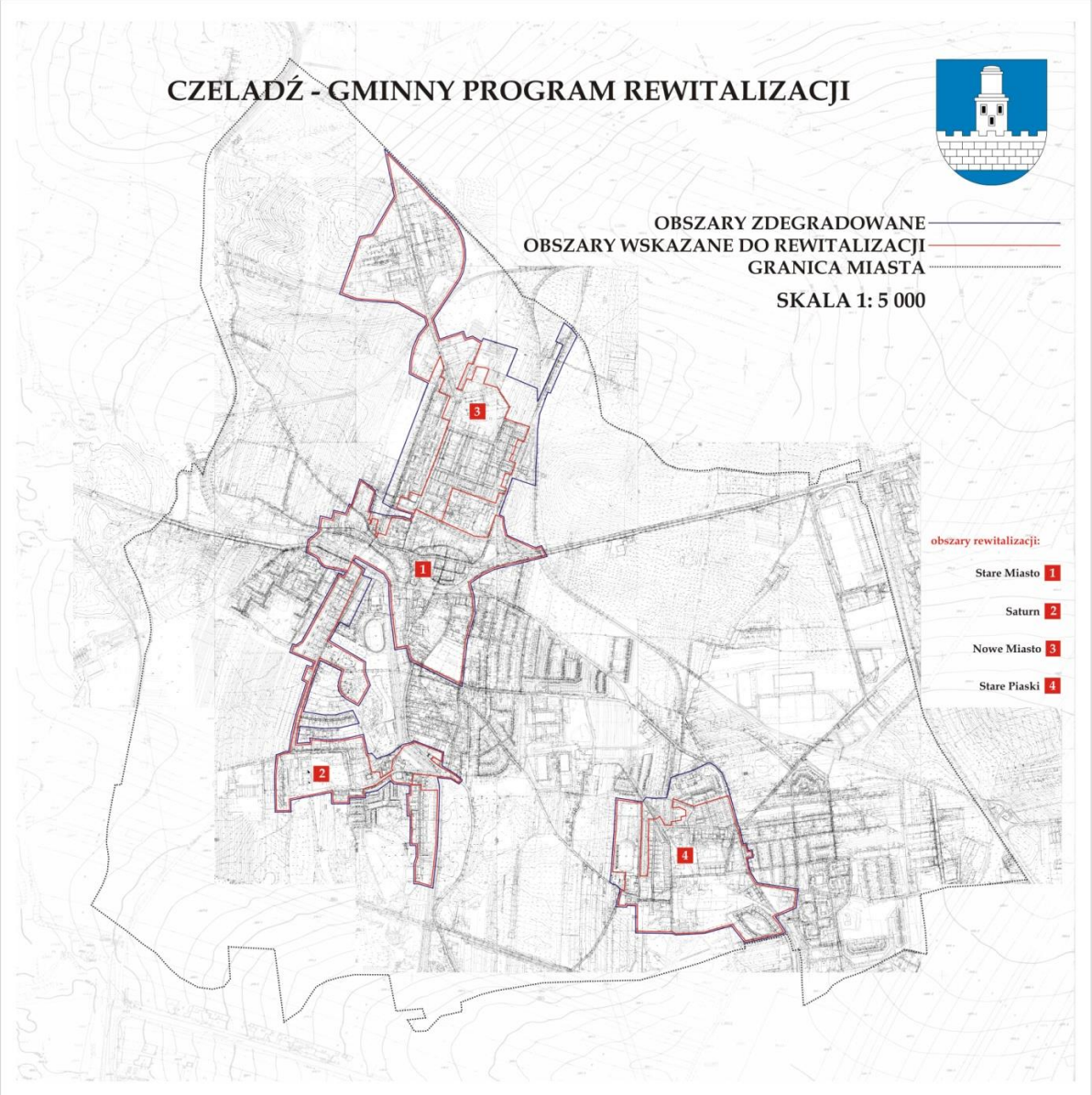

Źródło: Gminy Program Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016 – 2023.

Poniżej przedstawiono zasięg obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Czeladź z uwzględnieniem czterech podobszarów:

- Stare Miasto
- Kolonia Saturn
- Nowe Miasto
- Stare Piaski.

Rysunek 2. Podobszar rewitalizacji: Stare Miasto.

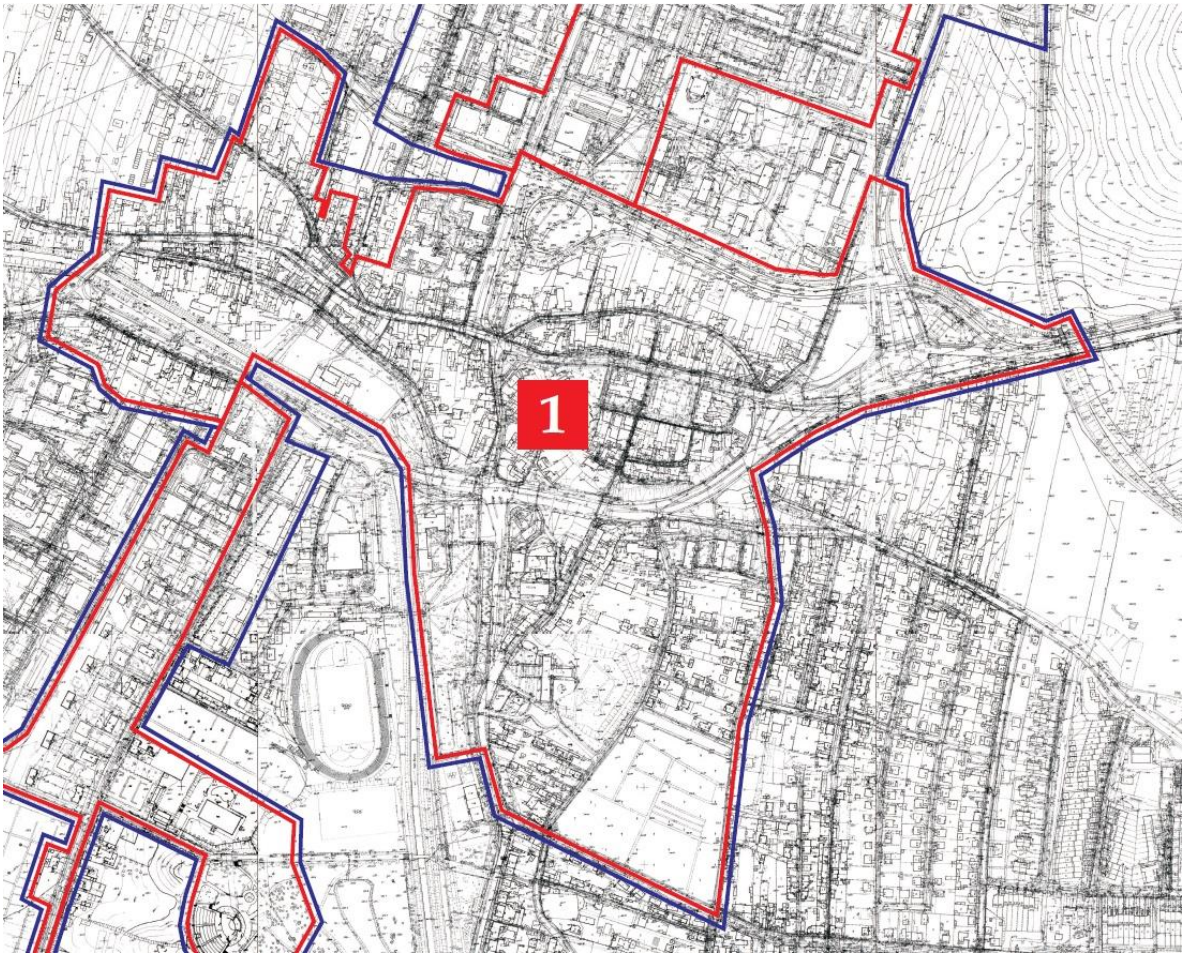

Źródło: Gminy Program Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016 – 2023.

Rysunek 3. Podobszar rewitalizacji: Kolonia Saturn.

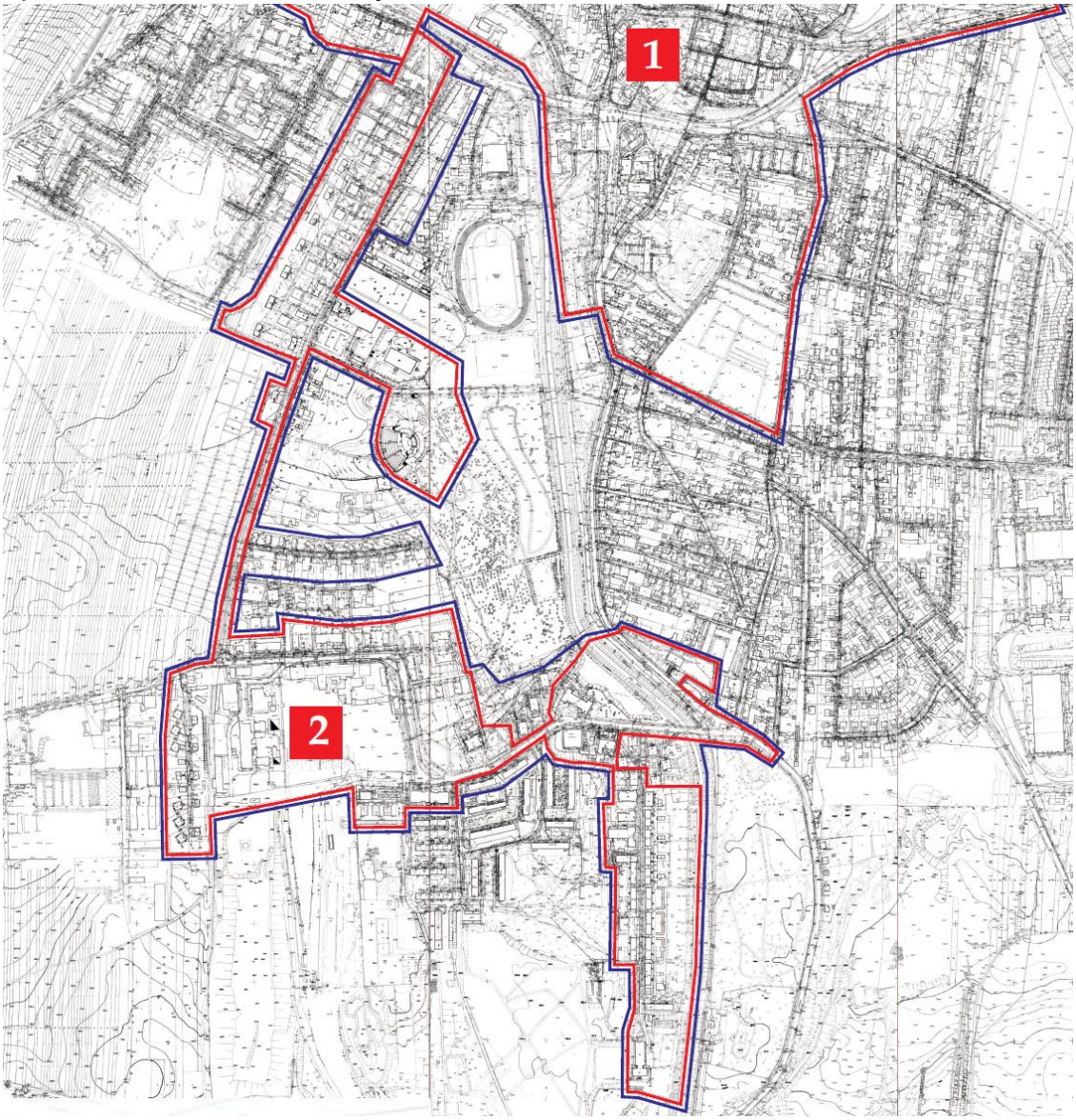

Źródło: Gminy Program Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016 – 2023.

Rysunek 4. Podobszar rewitalizacji: Nowe Miasto.

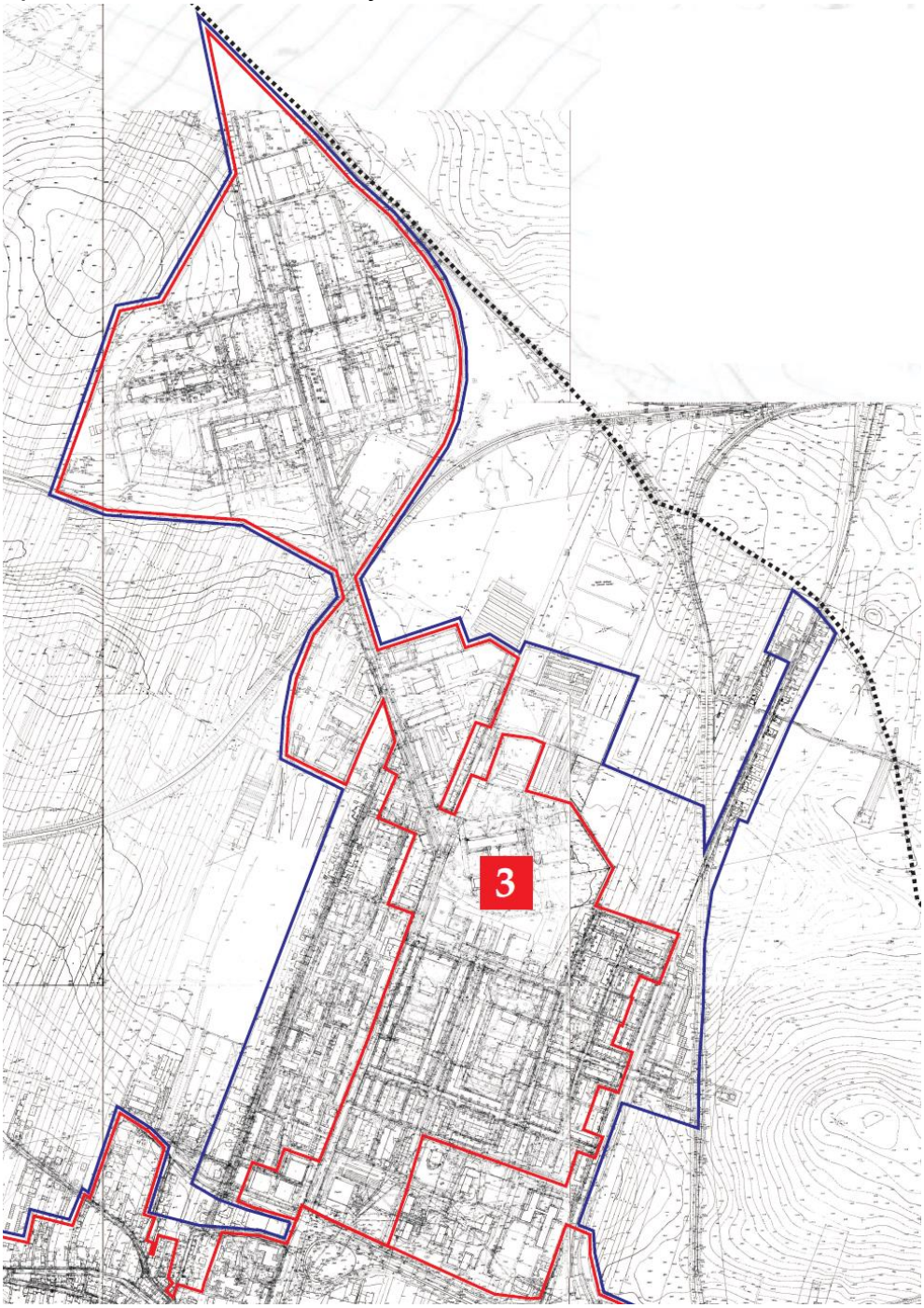

Źródło: Gminy Program Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016 – 2023.

Rysunek 5. Podobszar rewitalizacji: Stare Piaski.

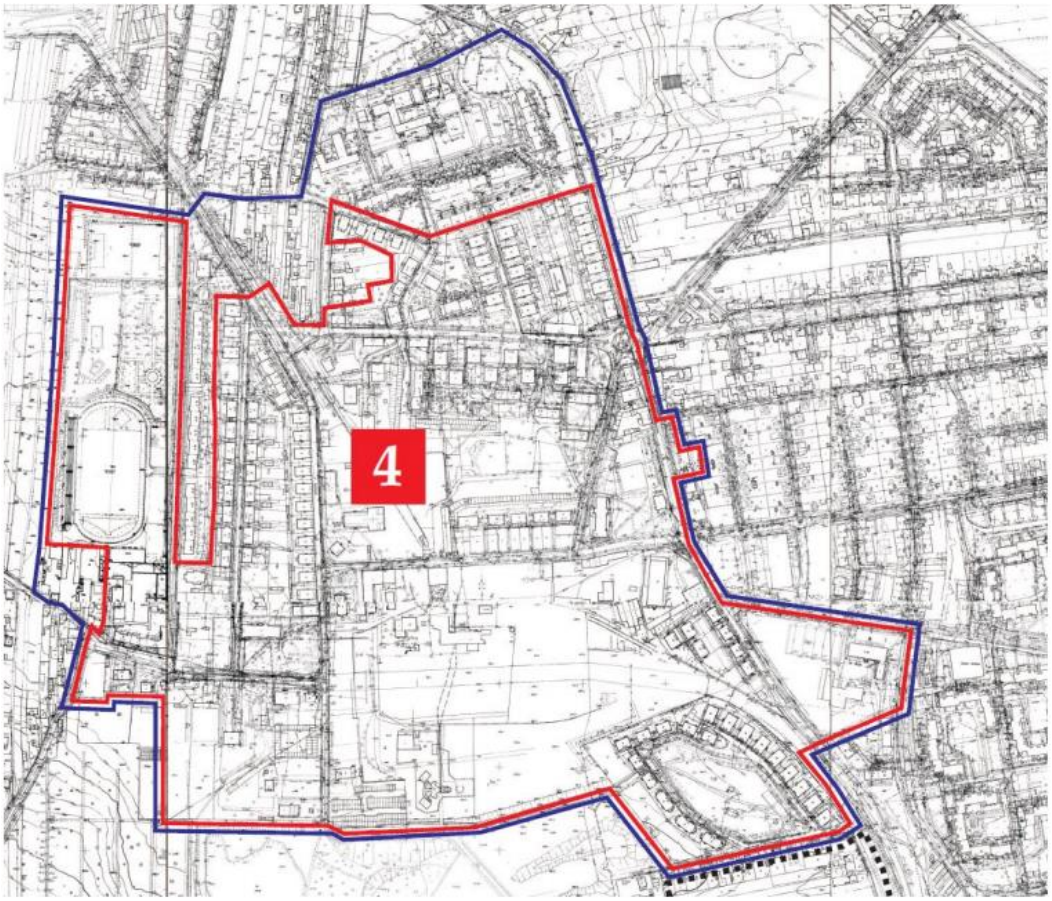

Źródło: Gminy Program Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016 – 2023.

Wymóg przeprowadzania oceny gminnych programów rewitalizacji wynika bezpośrednio z Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 485), gdzie w art.22 wskazano: „*Gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie*". W celu przeprowadzenia oceny korzystano ze zróżnicowanych źródeł danych i metod pracy. Wykorzystano w tym celu:

- dane pozyskane od poszczególnych partnerów Programu m.in. z Urzędu Miasta w Czeladzi, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi, Straży Miejskiej, Czeladzkiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego – ZBK Sp. z o.o. czy Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie;
- informacje wynikające z istniejących opracowań, takich jak: Raporty o stanie Gminy, sprawozdania Głównego Urzędu Statystycznego SG-01 Statystyka gminy: rewitalizacja;
- opinie i wnioski członków Komitetu Rewitalizacji oraz przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych zebrane w toku warsztatu dla interesariuszy rewitalizacji, który odbył się 21 kwietnia 2023 r. w siedzibie Urzędu Miasta Czeladź.

W oparciu o wskazane wyżej źródła danych ocena aktualności i stopnia realizacji GPR została przeprowadzona z uwzględnieniem **trzech podstawowych pól oceny**. Są to:

Zadania – podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – status realizacji z uwzględnieniem typów, podobszarów realizacji i podmiotów odpowiedzialnych.

Cele i kierunki działań – powiązanie z aktualnymi potrzebami, problemami, kompletność zamierzeń strategicznych w odniesieniu do obecnej sytuacji obszaru rewitalizacji, stopień realizacji wyznaczonych celów i kierunków.

Zmiana – zwymiarowana w oparciu o wskaźniki zmiana związana z efektami interwencji rewitalizacyjnej w kontekście sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji oraz identyfikowanych potrzeb i problemów.

Zgodnie z powyższym niniejsza ocena przeprowadzona została jako efekt rozumowania indukcyjnego nawiązującego do logicznego procesu – **„od szczegółu do ogółu”.** W takiej również sekwencji przedstawiono wnioski w ramach kolejnych rozdziałów.

2. Pole oceny: ZADANIA - status realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016 – 2023 opisanych zostało łącznie 36 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji przedsięwzięcia te zostały scharakteryzowane w sposób szczegółowy z uwzględnieniem m.in. wskazania podmiotów realizujących je, określeniem zakresu realizowanych zadań, wskazaniem konkretnej lokalizacji czy szacowanej wartości. W Programie ujęto ponadto pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne (rozdziały 9.2 i 9.3. GPR). W ramach oceny zbadano wyłącznie stan realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ponieważ przedsięwzięcia pozostałe i inne zostały określone w sposób ogólny (hasłowy), bez wskazania terminu realizacji czy podmiotu odpowiedzialnego za ich wdrożenie.

Zestawienie wszystkich przedsięwzięć podstawowych wraz z określeniem podobszaru, dla którego zostały wskazane oraz podmiotów odpowiedzianych za ich realizację przedstawia poniższa tabela. Każde z zdań skategoryzowano w oparciu o cztery przyjęte kategorie i oznaczenia realizacyjne:

- Zadanie zrealizowane[1]
- Zadania będące w trakcie realizacji
- Zadanie, z realizacji którego zrezygnowano
- Zadanie niezrealizowane do momentu przeprowadzenia oceny

Status realizacji poszczególnych przedsięwzięć określony został w oparciu o informacje pozyskane od poszczególnych partnerów Gminnego Programu Rewitalizacji oraz zweryfikowany w trakcie warsztatu, który odbył się w dniu 21 kwietnia 2023 r.

Tabela 1. Stan realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Podobszar	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Stan realizacji	
1.	Stare Miasto	1.1. Czeladzkie Centrum Wsparcia Rodziny – Centrum Usług Społecznych – Rynek 22.	Gmina Czeladź	Zrealizowano	
2.	Stare Miasto	1.2. Centrum Organizacji Pozarządowych.	Gmina Czeladź	Zrezygnowano z realizacji *Zrezygnowano z realizacji w sformalizowanej formule opisanej w zadaniu, niemniej działania wpisujące się koncepcję zadania realizowane są regularnie przez CUSiAL i Wydział Edukacji i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Czeladź.*	
3.	Stare Miasto	1.3. Centrum Wolontariatu.	Gmina Czeladź	Zrezygnowano z realizacji *Zrezygnowano z realizacji w sformalizowanej formule opisanej w zadaniu, niemniej działania*	

[1] Podjęte zadania o charakterze ciągłym – rozpisane na cały okres realizacji GPR tj. lata 2016 – 2023 określono jako zrealizowane.

				wpisujące się koncepcję zadania realizowane są regularnie przez CUSiAL i Wydział Edukacji i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Czeladź.	
4.	Stare Miasto	1.4. Przebudowa i modernizacja budynku Rynek 22 i nadanie mu nowych, społecznie użytecznych funkcji.	Gmina Czeladź	Zrealizowano	
5.	Stare Miasto	1.5. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym – stworzenie Spółdzielni Socjalnych.	Stowarzyszenie Na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego "KLUCZ" Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie "Jestem Z Tobą" Spółdzielnia Socjalna „OPOKA”	Nie zrealizowano	
6.	Stare Miasto	1.6. Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej – Stworzenie Powiatowego Centrum Usług Społecznych oraz mieszkań chronionych.	Starostwo Powiatowe	Nie zrealizowano	
7.	Stare Miasto	1.7. Poprawa dostępności do mieszkalnictwa komunalnego na terenie Miasta Czeladź – Rewitalizacja budynku mieszkalnego przy ul. Bytomskiej 20.	Czeladzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	W trakcie realizacji	
8.	Stare Miasto	1.8. Poznaj swojego dzielnicowego – poprawa bezpieczeństwa na obszarze Starego Miasta oraz Nowego Miasta.	Komenda policji w Czeladzi	Nie zrealizowano	
9.	Stare Miasto	1.9. Zintegrowane punkty przesiadkowe w mieście z przedsięwzięciami towarzyszącymi.	Gmina Czeladź	Zrealizowano	
10.	Stare Miasto	1.10. Niskoenergetyczne Budynki Użyteczności Publicznej – termomodernizacja budynku Urzędu Miasta Czeladź, ul. Katowicka 45.	Gmina Czeladź	Zrealizowano	
11.	Kolonia Saturn	2.1. Centrum Usług Społecznych i Aktywności Lokalnej SATURN – integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców miasta, w tym zwłaszcza osób starszych.	Gmina Czeladź	Zrealizowano	
12.	Kolonia Saturn	2.2. Nowe funkcje społeczno-gospodarcze dla zabytkowej kopalni Saturn w Czeladzi – Centrum Usług Społecznościowych i Aktywności Lokalnej Saturn.	Gmina Czeladź	Zrealizowano	
13.	Kolonia Saturn	2.3. Kopalnia Saturn – przestrzeń nowych możliwości.	Gmina Czeladź	W trakcie realizacji	

14.	Kolonia Saturn	2.4. Aktywizacja gospodarcza terenu byłej KWK Saturn - budowa ulicy Scheiblera i ulicy Biedermanna (etap 2) wraz z uzbrojeniem terenu (brownfield).	Gmina Czeladź	Zrealizowano	
15.	Nowe Miasto	3.1. Zaprojektuj własną przestrzeń – akcje happeningowe dla mieszkańców Nowego Miasta.	Gmina Czeladź	Zrezygnowano z realizacji	
16.	Nowe Miasto	3.2. Poznaj swojego dzielnicowego – poprawa bezpieczeństwa na obszarze Starego Miasta oraz Nowego Miasta.	Komenda policji w Czeladzi	Nie zrealizowano	
17.	Nowe Miasto	3.3. Rewitalizacja przestrzeni targowiska przy ul. Miasta Auby na Nowym Mieście.	Gmina Czeladź	Zrealizowano	
18.	Nowe Miasto	3.4. Stworzenie miejsca integracji i aktywizacji społecznej osób starszych/seniorów.	Gmina Czeladź	Zrezygnowano z realizacji	
19.	Nowe Miasto	3.5. Integracja społeczności lokalnej poprzez organizację Festynu Rodzinnego.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czeladzi	Zrealizowano	
20.	Nowe Miasto	3.6. Pomoc rehabilitacyjna i psychologiczna dla członków Klubu Abstynenta	Gmina Czeladź	Zrealizowano *Projekt realizowany był w latach 2017-2019. W kolejnych latach stowarzyszenie realizujące ujęte w projekcie działania nie ubiegało się o dotację na ich kontynuację.*	
21.	Nowe Miasto	3.7. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym – stworzenie Spółdzielni Socjalnych.	Stowarzyszenie Na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego "KLUCZ" Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie "Jestem Z Tobą" Spółdzielnia Socjalna „OPOKA”	Nie zrealizowano	
22.	Nowe Miasto	3.8. Poprawa efektywności energetycznej obiektów publicznych powiatu będzińskiego poprzez zastosowanie OZE – Powiatowy Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Czeladzi.	Starostwo Powiatowe w Będzinie	W trakcie realizacji	
23.	Nowe Miasto	3.9. Ograniczenie niskiej emisji poprzez działania termomodernizacyjne – Powiatowy Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Czeladzi.	Starostwo Powiatowe w Będzinie	W trakcie realizacji	
24.	Stare Piaski	4.1. Aktywizacja społeczna seniorów w dzielnicy Piaski.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czeladzi	Zrealizowano	

25.	Stare Piaski	4.2. Rewitalizacja poprzez kulturę – odnowienie budynku Traffic i przywrócenie mu funkcji centrum kulturalno-społecznego dzielnicy.	Zakład Budynków Komunalnych	Zrealizowano	
26.	Stare Piaski	4.3. Poprawa dostępności do mieszkalnictwa komunalnego na terenie Miasta Czeladź – remont budynku mieszkalnego przy ul. Kościuszki 14.	Czeladzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.	Nie zrealizowano	
27.	Stare Piaski	4.4. Aktywizacja rodzin, dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czeladzi	Zrealizowano	
28.	Obszar rewitalizacji	5.1. Zintegrowany system połączeń rowerowych w powiecie będzińskim.	Starostwo Powiatowe w Będzinie	Zrealizowano	
29.	Obszar rewitalizacji	5.2. Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia.	Powiatowy Urząd Pracy	Zrealizowano	
30.	Obszar rewitalizacji	5.3. wiesz=rozumiesz=reagujesz	Gmina Czeladź	Zrealizowano *Projekt realizowany był w 2016 roku. W kolejnych latach organizacja realizująca ujęte w projekcie działania nie ubiegała się o dotację na ich kontynuację.*	
31.	Obszar rewitalizacji	5.4. Edukacja Ludzi Szukających Kompetencji - "ELUSZEK". Program wsparcia rodzicielstwa.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czeladzi	Zrealizowano	
32.	Obszar rewitalizacji	5.5. Pomagamy rodzinom – program wspierania rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czeladzi	Zrealizowano	
33.	Obszar rewitalizacji	5.6. Działamy razem – wsparcie tworzenia grup samopomocy sąsiedzkiej – metodą organizowania społeczności lokalnej.	Organizacje pozarządowe	Nie zrealizowano	
34.	Obszar rewitalizacji	5.7. Punkt Informacyjno – Konsultacyjny (PIK).	Gmina Czeladź	Zrealizowano	
35.	Obszar rewitalizacji	5.8. Świetlikowa Akademia Rodzica.	Gmina Czeladź	Zrealizowano *Projekt realizowany był w roku 2015. W kolejnych latach organizacja realizująca ujęte w projekcie działania nie ubiegała się o dotację na ich kontynuację.*	
36.	Obszar rewitalizacji	5.9. Rozwój usług społecznych – realizacja wiązki projektów zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu mieszkańców Powiatu Będzińskiego	Starostwo Powiatowe w Będzinie	W trakcie realizacji	

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie stopnia realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji wskazuje wykonalność Programu (odsetek przedsięwzięć realizowanych lub będących w trakcie realizacji) kształtująca się na poziomie od 50% w przypadku Starego Miasta do 100% w odniesieniu do Kolonii Saturn. W Starych Piaskach jest to 75%, w Nowym Mieście 55%, a w ramach zadań o charakterze przekrojowym (realizowanych dla wszystkich podobszarów) poziom wykonalności wyniósł 89%. Łącznie zadań niezrealizowanych pozostało jedynie 7, co stanowi 19% ogólnej liczby przedsięwzięć, podczas gdy odsetek zadań zrealizowanych i będących w trakcie rewitalizacji to 70% wszystkich wskazanych w GPR przedsięwzięć. Można zatem podsumować, że w ramach pola oceny: ZADANIA stopień realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji jest wysoki i w znaczącej mierze wyczerpuje zapisy Programu (do realizacji pozostaje nadal jedynie 7 przedsięwzięć, z czego 6 to przedsięwzięcia o dominującym charakterze tzw. „miękkim" - społecznym).

Podobszar. Stare Miasto – 10 zadań

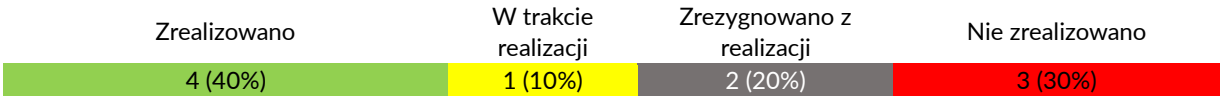

Kolonia Saturn – 4 zadania

Nowe Miasto - 9 zadań

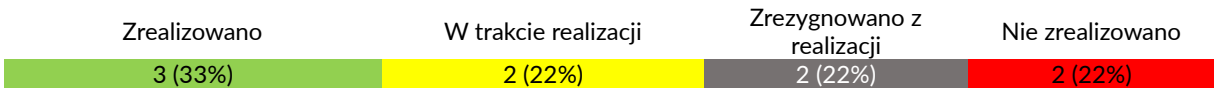

Stare Piaski – 4 zadania

Obszar rewitalizacji (przekrojowo) – 9 zadań

Ogół podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych – 36 zadań

3. Pole oceny: CELE i KIERUNKI DZIAŁAŃ – stopień realizacji zamierzeń strategicznych

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Czeladź jako cel główny określał: Ożywienie społeczne i gospodarcze oraz rozwój infrastrukturalno-przestrzenny dzielnic miasta Czeladź z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju przy udziale lokalnej społeczności poprzez realizację projektów służących minimalizacji zjawisk kryzysowych, zaistniałych na wskazanych obszarach Miasta. Tak zarysowany cel główny realizowany miał być przez trzy cele strategiczne oraz uszczegóławiające je kierunki działań, które przedstawia poniższy schemat.

Rysunek 6. Struktura celów strategicznych i kierunków działań Gminnego Programu Rewitalizacji.

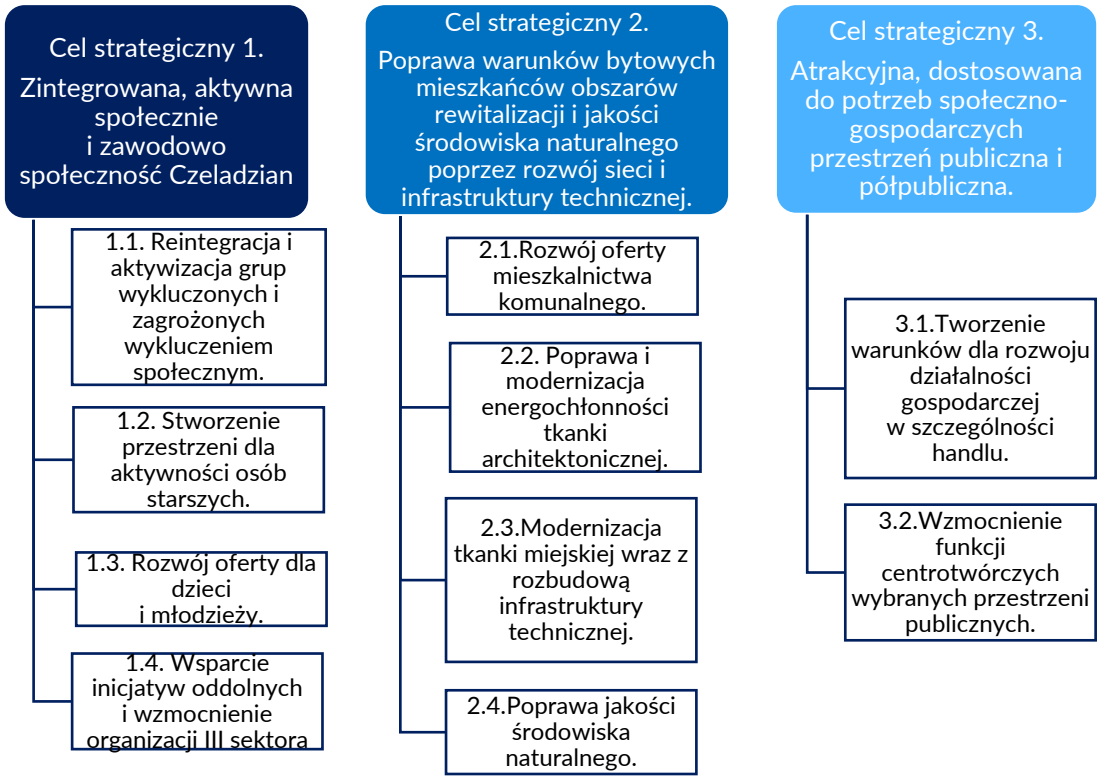

Źródło: Gminy Program Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016 – 2023.

Ocena dotycząca stopnia realizacji celów i kierunków działań oparta została o dwie główne przesłanki. Po pierwsze, powiązanie stopnia realizacji kierunków działań z realizującymi je podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi (powiązania te określone są w rozdziale 11 GPR - Zintegrowane podejście Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Czeladź - Zintegrowanie na poziomie zaplanowanych celów, kierunków działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych). Po drugie, ekspercka ocena zmian na skali 1-5, gdzie 1 oznacza, że kierunek (cel) nie został zrealizowany (nie osiągnięto pożądanej zmiany), a 5 - kierunek (cel) zrealizowano (osiągnięto pożądaną zmianę) – ocena dokonana w oparciu o formularz przez interesariuszy rewitalizacji - uczestników warsztatu, który odbył się 21.04.2023.

W oparciu o powyższe przesłanki stosunkowo najniższą ocenę stopnia realizacji wystawić należy dla celu strategicznego 2 – poprawa warunków bytowych mieszkańców obszarów

rewitalizacji i jakości środowiska naturalnego poprzez rozwój sieci i infrastruktury technicznej. Cel ten został oceniony przez ekspertów na 2,8 punktu, co stanowi wynik znacząco niższy jak w przypadku celu strategicznego nr 1 (3,1) oraz nr 3 (3,7). Również trzy pierwsze określone dla celu drugiego kierunki działań (kierunki 2.1. – 2.3.) uzyskują ocenę ekspercką poniższej szkolnej oceny dostatecznej (pomiędzy 2,7 a 2,9). Jedynie kierunek 2.4. Poprawa jakości środowiska naturalnego uzyskał ocenę ekspercką powyżej trzech (3,5). Wyniki oceny eksperckiej znajdują częściowe uzasadnienie w ramach oceny stopnia realizacji zadań przypisanych do celu strategicznego 2. Dla kierunku działań 2.1. Rozwój oferty mieszkalnictwa komunalnego: na trzy przedsięwzięcia wyłącznie jeden pozostaje w trakcie realizacji. Korzystniej sytuacja przedstawia się dla kierunków 2.2. i 2.3., gdzie zrealizowano odpowiednio 80% i 72% zadań. Należy zwrócić uwagę, że to właśnie działania związane z modernizacją infrastruktury technicznej (przede wszystkim w zakresie sieci wodno-kanalizacyjnych) wskazywane były przez ekspertów jako wyzwania i problemy wymagające kontynuacji wysiłków rewitalizacyjnych, co znalazło także odzwierciedlenie w wynikach dokonanej oceny.

W przypadku celu strategicznego 1. Zintegrowana, aktywna społecznie i zawodowo społeczność Czeladzian ocena ekspercka ukształtowała się na poziomie 3,1, z czego najwyżej oceniono postępy w ramach kierunku działań 1.2. Stworzenie przestrzeni dla aktywności osób starszych (ocena: 4,0), a najniżej kierunek działań 1.4. Wsparcie inicjatyw oddolnych i wzmocnienie organizacji III sektora (wynik 2,7). Przyglądając się sytuacji w zakresie zrealizowanych w powiązaniu do wskazanego celu zadań zaobserwować można pewien rozdźwięk pomiędzy opiniami ekspertów a stanem wdrożenia zapisów GPR. Dla poszczególnych kierunków realizujących cel strategiczny 1 zrealizowano lub realizowanych jest bowiem kolejno: 64%, 85%, 100% i 100% odpowiadających im przedsięwzięć. Wskazuje to na konieczność wzmocnienia działań w tym obszarze oraz potrzebę realizacji nowych, dodatkowych zadań, które wspierałyby przemiany w obszarze aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Ostatni, trzeci cel strategiczny, określony w GPR: Atrakcyjna, dostosowana do potrzeb społeczno-gospodarczych przestrzeń publiczna i półpubliczna został przez ekspertów oceniony najwyżej uzyskując 3,7 punktu, podczas gdy dwa, przypisane do niego kierunki działań oceniono na 3,2 i 3,5 punktów. W kontekście stanu realizacji zadań wpisanych w ten cel strategiczny zrealizowano lub realizowane są (w trakcie) wszystkie zadania z wyjątkiem jednego, z którego zrezygnowano. Spójność tych dwóch przesłanek oceny może wskazywać na wypełnienie potrzeb związanych z opisywanym celem oraz konieczność weryfikacji i identyfikacji kolejnych przestrzeni wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Podsumowując, stopień realizacji celów i kierunków działań należy określić jako dostateczny i adekwatny do założeń operacyjnych określonych w GPR. Z uwagi na fakt, że rewitalizacja jest procesem długookresowym, który naturalnie może wykraczać poza horyzont przyjęty w Programie, potrzeby i problemy dotykające obszar rewitalizacji będą podlegać zmianom, które powinny zostać odzwierciedlone w strukturze celów i kierunków działań. Z przeprowadzonej oceny wynika, iż kontynuacji wymagają działania wpisujące się w obszary celu pierwszego i drugiego, z uwzględnieniem pewnych przesunięć akcentu w kontekście nowych wyzwań pojawiających się w tym zakresie. Głębszej weryfikacji wymaga natomiast cel trzeci.

Poniżej przedstawiono zestawienia obrazujące stan realizacji zadań przypisanych do poszczególnych kierunków działań oraz wyniki oceny eksperckiej poszczególnych celów i kierunków działań.

Rysunek 7. Stan realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przypisanych do poszczególnych kierunków działań.

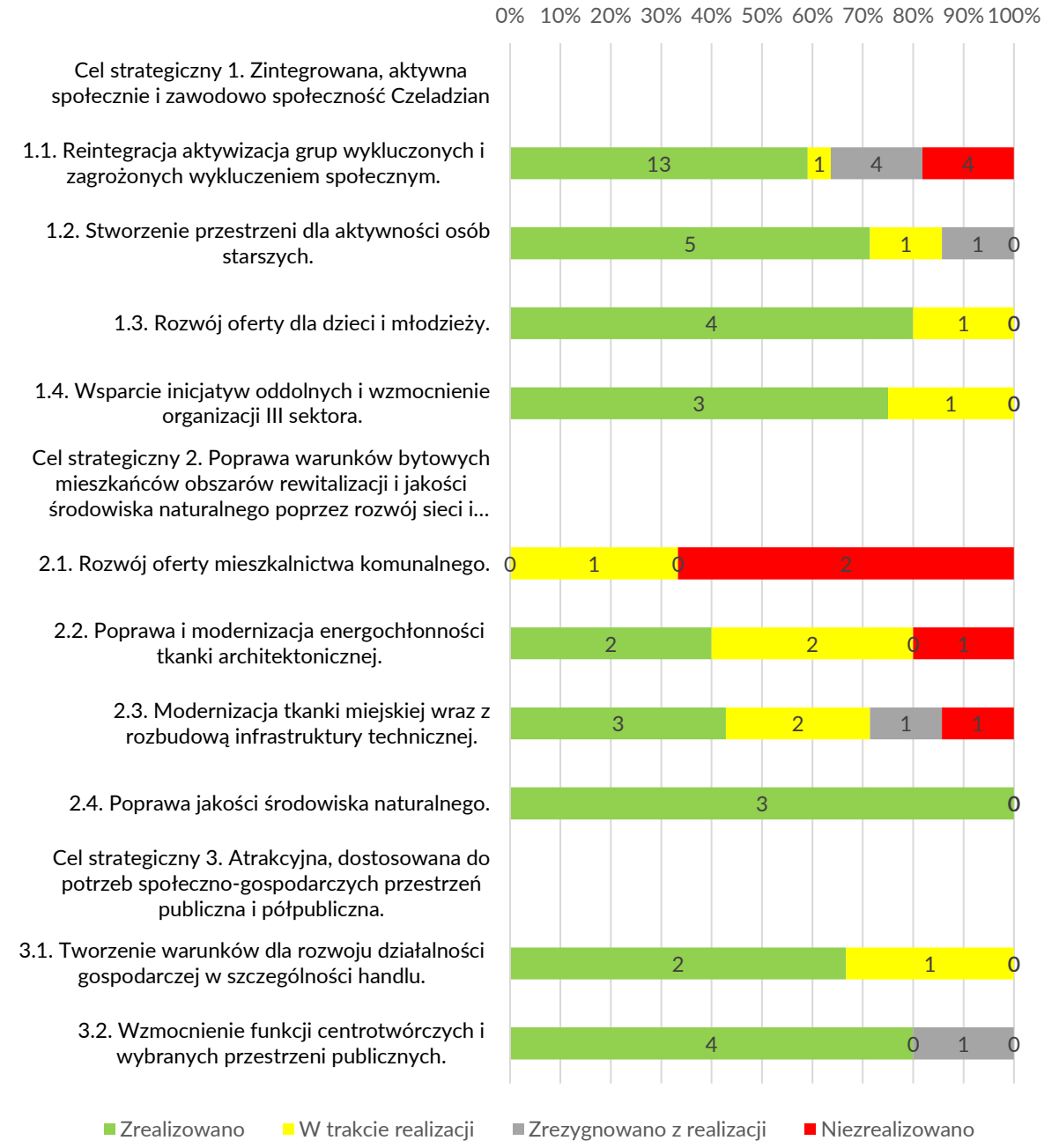

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 8. Ekspercka ocena stopnia realizacji celów strategicznych i kierunków działań określonych w GPR – wyniki warsztatu z interesariuszami rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne.

4. Pole oceny: ZMIANA – weryfikacja aktualności problemów i stan realizacji wskaźników

Niniejszy rozdział czerpie z kilku źródeł dostarczających informacji, które należy interpretować w sposób komplementarny. Są one następujące:

- Dane dotyczące realizacji poszczególnych zadań (podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych) – wykorzystano informacje dotyczące osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu, które określone zostały w poszczególnych kartach zadań. W raporcie przedstawiono wyłącznie wskaźniki dla zadań o statusie: zrealizowane – nie uwzględniono wskaźników, których wartość przyjęła 0.
- Dane dotyczące zmian zachodzących na obszarze rewitalizacji z uwzględnieniem poszczególnych podobszarów – wykorzystano dane, które zostały przekazane dla poziomu poszczególnych podobszarów (ulic) i były możliwe do przedstawienia w ujęciu porównawczym tj. dla okresu przed uruchomieniem GPR i wg stanu na koniec 2022 r.
- Ocena aktualności problemów i słabych stron poszczególnych podobszarów rewitalizacji dokonana w ramach warsztatu z członkami Komitetu Rewitalizacji i partnerami Programu w formie weryfikacji i uzupełnienia problemów wskazanych w GPR.

Z uwagi na fakt, że niemożliwe było pozyskanie danych pozwalających kompleksowo uzupełnić zestawienie wskaźników określonych w GPR dla poszczególnych kierunków działań, w niniejszym rozdziale zdecydowano się na przedstawienie wskaźników w odniesieniu do zadań (wskaźniki produktu i rezultatu) oraz zmiany społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji (wskaźniki oddziaływania). Przyjęte podejście – szczególnie w kontekście wskaźników oddziaływania – pozwala także na dokonanie faktycznej oceny sytuacji obszaru rewitalizacji na tle Miasta oraz identyfikację obserwowalnych trendów w dziedzinach szczególnie istotnych dla rewitalizacji Czeladzi. Należy jednak zaznaczyć, że wymaga to zebrania i analizy danych dla obszaru rewitalizacji (poszczególnych podobszarów), co wykracza poza standardowe miejskie statystyki i wiąże się z koniecznością dedykowanego procesowi rewitalizacji agregowania i przekazywania danych przez instytucje działające na terenie miasta.

4.1. Wskaźniki produktu i rezultatu wynikające z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wskaźniki produktu i rezultatu przedstawione w podrozdziale odnoszą się do podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w GPR, dla których status realizacyjny to „zrealizowane". W toku realizacji część przedsięwzięć podlegało naturalnym wdrożeniowym modyfikacjom, co skutkowało zmianami merytorycznymi w zakresie wykazywanych wskaźników. W poniższej tabeli – w oparciu o dane przekazane przez poszczególne podmioty odpowiedzialne za wdrażanie zadań rewitalizacyjnych – przedstawiono wskaźniki produktu i rezultatu stanowiące efekt tychże zadań.

Tabela 2. Wskaźniki produktu i rezultatu osiągnięte w ramach zrealizowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Podobszar	Przedsięwzięcia podstawowe zrealizowane	Wykazane wskaźniki
Stare Miasto	1.1. Czeladzkie Centrum Wsparcia Rodziny – Centrum Usług Społecznych – Rynek 22.	– Liczba udzielonych porad prawnych (w godz.) – 60 h. – Liczna udzielonych porad specjalistycznych (np. logopedycznych, psychologicznych – w godz.) – 36 h.
Stare Miasto	1.4. Przebudowa i modernizacja budynku Rynek 22 i nadanie mu nowych, społecznie użytecznych funkcji.	– M2 oddanej do użytku powierzchni użytkowej: 1331,98 m^2
Stare Miasto	1.9. Zintegrowane punkty przesiadkowe w mieście z przedsięwzięciami towarzyszącymi.	– Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych: 1 szt. – Liczba miejsc postojowych: 106 (park and ride) + 24 (bike and ride).
Stare Miasto	1.10. Niskoenergetyczne Budynki Użyteczności Publicznej - termomodernizacja budynku Urzędu Miasta Czeladź, ul. Katowicka 45.	– Ograniczenie zużycia energii: 2235 GJ – Zmniejszenie emisji CO2: 201 t – Wzrost wykorzystania OZE – liczba zainstalowanych paneli: 284 panele o mocy 37,42 Mwhe/rok – Liczba zmodernizowanych budynków: 1 szt.
Kolonia Saturn	2.1. Centrum Usług Społecznych i Aktywności Lokalnej SATURN – integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców miasta, w tym zwłaszcza osób starszych.	– Liczba uczestników warsztatów i zajęć w CUSiAL SATURN (średniorocznie – dane za 2021 r.): 1336 os. – Liczba zorganizowanych zajęć edukacyjno-rozwojowych (średniorocznie – dane za 2021 r.): 210 – Liczba udzielonych porad specjalistycznych (dietetycznych, psychologicznych itp.) (średniorocznie – dane za 2021 r.): 296
Kolonia Saturn	2.2. Nowe funkcje społeczno-gospodarcze dla zabytkowej kopalni Saturn w Czeladzi – Centrum Usług Społecznościowych i Aktywności Lokalnej Saturn.	– Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ rozbudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznej – 1 szt. – Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją - powierzchnia zabudowy: 546,15 m^2
Kolonia Saturn	2.4. Aktywizacja gospodarcza terenu byłej KWK Saturn - budowa ulicy Scheiblera i ulicy Biedermanna (etap 2) wraz z uzbrojeniem terenu (brownfield).	– Powierzchnia wspartych (przygotowanych) terenów inwestycyjnych: 1,1294 ha
Nowe Miasto	3.3. Rewitalizacja przestrzeni targowiska przy ul. Miasta Auby na Nowym Mieście.	– M2 powierzchni usługowej: 1002,79 m^2
Nowe Miasto	3.5. Integracja społeczności lokalnej poprzez organizację Festynu Rodzinnego.	– Liczba uczestników festynów: 1450 os. – Liczba zrealizowanych festynów: 6 szt.
Nowe Miasto	3.6. Pomoc rehabilitacyjna i psychologiczna dla członków Klubu Abstynenta	– Liczba osób, które utrzymują trzeźwość – 60 os. – Liczba zorganizowanych spotkań z psychologiem – 271 h – Liczba zorganizowanych warsztatów z psychologiem – 39 h
Stare Piaski	4.1. Aktywizacja społeczna seniorów w dzielnicy Piaski.	– Ilość seniorów biorących udział w zajęciach Klubu Seniora: 32 os. – Ilość podjętych inicjatyw: 5 szt.
Stare Piaski	4.2. Rewitalizacja poprzez kulturę – odnowienie budynku Traffic i	– M2 oddanej do użytku powierzchni użytkowej: 1129,52 m2

	przywrócenie mu funkcji centrum kulturalno-społecznego dzielnicy.	– Liczba korzystających z oferty kulturalnej: 10 903 os./rok (stan za rok 2021 r.)
Stare Piaski	4.4. Aktywizacja rodzin, dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.	– Ilość dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach organizowanych przez Zespół ds. wspierania opiekuńczo-wychowawczego rodziny: 30 os. – Ilość podjętych inicjatyw / pikniki, spotkania integracyjne: 1 szt. – Ilość udzielonych porad specjalistycznych: 353 szt.
Obszar rewitalizacji	5.1. Zintegrowany system połączeń rowerowych w powiecie będzińskim.	– Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych – 3 szt.
Obszar rewitalizacji	5.2. Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia.	– Liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Będzinie z terenu gminy Czeladź, które podjęły zatrudnienie: 497 os.
Obszar rewitalizacji	5.3. wiesz=rozumiesz=reagujesz	– Liczba przeprowadzonych warsztatów dla rodziców – 4 szt. (102 h) – Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych – 1 szt. – Liczba rodziców mających wiedzę nt. wychowania bez przemocy – 40 os. – Liczba rodziców mających wiedzę nt. radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych – 40 os.
Obszar rewitalizacji	5.4. Edukacja Ludzi Szukających Kompetencji – "ELUSZEK" Program wsparcia rodzicielstwa.	– Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie: 61 os.
Obszar rewitalizacji	5.5. Pomagamy rodzinom – program wspierania rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji.	– Liczba działań zrealizowanych na rzecz integracji rodziny: 1 szt. – Liczba rodzin, które wzięły udział w działaniach integracyjnych – warsztatach, piknikach itp.: 1450 os. – Liczba rodzin, które skorzystały z porad udzielnych przez specjalistów: 353 os. – Liczba zorganizowanych szkoleń: 1 szt. – Liczba dzieci, którym zapewniono udział w zajęciach pozaszkolnych, w tym z elementami przeciwdziałania uzależnieniom: 61 os. – Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą w formie posiłku w szkole i przedszkolu: 122 os.
Obszar rewitalizacji	5.7. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny (PIK).	– Liczba osób korzystających ze wsparcia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: 468 os. – Liczba osób korzystających ze wsparcia specjalisty terapii uzależnień od narkotyków: 440 os. – Liczba osób korzystających ze wsparcia terapeuty uzależnień od alkoholu: 452 os. – Liczba osób korzystających ze wsparcia prawnika: 952 os.
Obszar rewitalizacji	5.8. Świetlikowa Akademia Rodzica	– Liczba dzieci objętych opieką w ramach Klubu Dziecięcego: 17 os. – Liczba rodziców uczestniczących w Klubie Rodzica: 67 os.

Źródło: opracowanie własne.

4.2. Zmiany zachodzące na obszarze rewitalizacji – wskaźniki oddziaływania

Rewitalizacja, jako proces wyprowadzania wskazanego obszaru miasta ze stanu kryzysowego, stanowi system komplementarnych, zintegrowanych działań mających na celu zmianę sytuacji obszaru w sferach szczególnie dotkniętych zjawiskami kryzysowymi. Pierwszoplanowa w tym przypadku sfera, to sfera społeczna, która koncentruje się na jakości życia mieszkańców w odniesieniu m.in. do sytuacji materialnej i potrzeb związanych z korzystaniem z pomocy społecznej, aktywności społecznej i zawodowej, poziomem edukacji czy bezpieczeństwa. Zagadnienia te stanowią kluczowe przesłanki dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a co za tym idzie w największym stopniu wskazują na potrzebę prowadzenia działań rewitalizacyjnych w danym fragmencie miasta. W kontekście oceny zmian zachodzących na obszarze rewitalizacji ww. zagadnienia stanowią wskaźniki oddziaływania i mogą obrazować kierunki przekształceń, jakim podlega obszar rewitalizacji. Ocena tych kierunków pozwala na weryfikację efektów prowadzonej interwencji i jej wpływu na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji na tle analogicznej sytuacji miasta.

Opisane poniżej wskaźniki oddziaływania obrazują zmiany zachodzące na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej porównując ze sobą okres przed przyjęciem Gminnego Programu Rewitalizacji (zależnie od dostępności danych był to rok 2015 lub 2014) z końcem roku 2022 lub 2021. Zakres przedstawionych wskaźników wynika z dostępności danych dla obu ww. okresów oraz obszaru rewitalizacji (jego terytorialnego zakresu).

Demografia - ludność

Według danych BDL GUS w 2021 roku miasto Czeladź zamieszkiwało 30 492 osób, z czego większość (54%) stanowiły kobiety. W porównaniu z 2015 rokiem liczba mieszkańców zmniejszyła się o 2174 osób, co stanowi blisko 6-procentowy spadek.
Analizując dane dla obszaru rewitalizacji również obserwowalny jest spadek liczby mieszkańców z poziomu 9633 w 2015 roku do 8773 w 2022 roku. Kurczenie się populacji dotyczy trzech podobszarów rewitalizacji: Kolonii Saturn – liczba mieszkańców zmniejszyła się o 144 osoby, Nowego Miasta – 411 osób mniej oraz Starych Piasków, gdzie ubyło 335 osób. Wyjątek stanowi w tym przypadku podobszar Stare Miasto, gdzie liczba mieszkańców wzrosła o 30 osób i w 2022 roku wyniosła 1414.

Tabela 3. Liczba mieszkańców Czeladzi w 2015 i 2021 r.

	2015	**2021**
Ogółem	32 395	30 492
Mężczyźni	15 422	14 441
Kobiety	16 973	16 051

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 4. Liczba mieszkańców w poszczególnych podobszarów rewitalizacji w 2015 i 2022 roku.

Liczba mieszkańców	**Stare Miasto**	**Kolonia Saturn**	**Nowe Miasto**	**Stare Piaski**	**Obszar rewitalizacji**
Stan w 2015 roku	1384	1693	3983	2573	9633
Stan w 2022 roku	1414	1549	3572	2238	8773

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Czeladź.

Bezpieczeństwo publiczne

Na podstawie danych otrzymanych od Straży Miejskiej w Czeladzi na terenie miasta porównując lata 2014 i 2022 obserwujemy wzrost liczby odnotowanych wykroczeń. W 2014 r. było to 1169 wykroczeń, a w 2022 roku 1262 wykroczenia. Z kolei na obszarze rewitalizacji w 2022 roku odnotowano łącznie 744 wykroczenia, co stanowi 59% wszystkich tego typu sytuacji z terenu Miasta. Udział ten (wykroczeń notowanych na obszarze rewitalizacji w ogólnej liczbie wykroczeń w mieście) praktycznie nie różni się od sytuacji z roku 2014 – porównując te lata dostrzegalny jest minimalny wzrost na poziomie niespełna 1 p.p.

Analizując jednak sytuację poszczególnych podobszarów, dla trzech z nich obserwujemy wzrost wartości tego wskaźnika. W 2022 roku na obszarze rewitalizacji najwięcej wykroczeń (295) odnotowano w Nowym Mieście i w porównaniu do 2014 r. daje to ponad 30-procentowy wzrost. W podobszarze Nowe Miasto ulicą o największej liczbie zasygnalizowanych wykroczeń w 2022 roku była ul. Szpitalna (113 wykroczeń). Z kolei w podobszarze Stare Piaski w 2022 roku Straż Miejska zarejestrowała 163 wykroczenia (o 41 więcej niż w roku 2014), z czego najwięcej na ulicy Nowopogońskiej (110 wykroczeń). Wzrost liczby wykroczeń widoczny jest także w podobszarze Kolonia Saturn, gdzie w 2022 roku było to 130 sytuacji i jest to bardzo znaczący wzrost w stosunku do roku 2014, gdy odnotowano 85 wykroczeń. Dwa na trzy wykroczenia w Kolonii Saturn mają miejsce na ulicy Dehnelów (91 zdarzeń). Dla przytaczanych statystyk wyjątek stanowi podobszar Stare Miasto, gdzie liczba wykroczeń zmniejszyła się na przestrzeni lat o blisko 40%.

Tabela 5. Liczba wykroczeń odnotowanych przez Straż Miejską w Czeladzi w poszczególnych podobszarach rewitalizacji w 2014 i 2022 roku.

Liczba wykroczeń	Stare Miasto	Kolonia Saturn	Nowe Miasto	Stare Piaski	Obszar rewitalizacji	Całe miasto
Stan w 2014 roku	253	85	221	122	681	1169
Stan w 2022 roku	156	130	295	163	744	1262

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Czeladzi.

W ramach zagadnienia bezpieczeństwa publicznego przeanalizowano także dane Straży Miejskiej dotyczące liczby interwencji. Łączna ich liczba zwiększyła się w 2022 roku na tle danych z 2014 r. aż o 299 tego typu zdarzeń. Na obszarze rewitalizacji w 2022 roku odnotowano 60,5% wszystkich interwencji przeprowadzonych w mieście. Przyglądając się pod tym kątem każdemu podobszarowi z osobna, można zauważyć, że największa liczba interwencji miała miejsce w podobszarze Nowe Miasto (519 interwencji, z czego 201 na ul. Szpitalnej). W Starym Mieście w 2022 roku odnotowano niewielki spadek liczby interwencji do poziomu 371 – jest to o 7 mniej niż w roku 2014. W pozostałych podobszarach (Stare Piaski i Kolonia Saturn) liczba interwencji wzrosła.

Tabela 6. Liczba interwencji Straży Miejskiej w Czeladzi w poszczególnych podobszarach rewitalizacji w 2014 i 2022 roku.

Liczba interwencji	Stare Miasto	Kolonia Saturn	Nowe Miasto	Stare Piaski	Obszar rewitalizacji	Całe miasto
Stan w 2014 roku	378	193	342	253	1166	2080
Stan w 2022 roku	371	235	519	315	1440	2379

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Czeladzi.

Pomoc społeczna

Na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi na przestrzeni analizowanych lat można zaobserwować istotne zmniejszenie się liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. W 2014 roku liczba ta dla obszaru rewitalizacji wynosiła 764, a w 2022 roku było to już 382. Spośród czterech podobszarów rewitalizacji w 2022 roku najwięcej rodzin korzystało z pomocy społecznej w podobszarze Nowe Miasto (141), a w dalszej kolejności w Starym Mieście (96), Kolonii Saturn (81) oraz Starych Piaskach (64).

Tabela 7. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w poszczególnych podobszarach rewitalizacji w 2014 i 2022 roku.

Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej	Stare Miasto	Kolonia Saturn	Nowe Miasto	Stare Piaski	Obszar rewitalizacji
Stan w 2014 roku	211	131	247	175	764
Stan w 2022 roku	96	81	141	64	382

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi oraz Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016-2023 .

Wśród wybranych problemów stanowiących podstawę udzielania pomocy dostrzegalne są jednak trendy negatywne. Na obszarze rewitalizacji trzykrotnie wzrosła liczba osób korzystających ze świadczeń pomocowych z tytułu alkoholizmu i narkomanii. W 2014 roku na obszarze rewitalizacji 17 osób korzystało z tego rodzaju świadczeń, z czego w podobszarze rewitalizacji Kolonia Saturn nie odnotowano żadnej takiej osoby. W 2022 roku wartość ta wzrosła do poziomu 48. Najwięcej osób korzystających ze świadczeń z tytułu alkoholizmu i narkomanii mieszka w podobszarze Nowe Miasto (17), kolejne miejsca zajmują Stare Miasto (16), Stare Piaski (10) oraz Kolonia Saturn (5).

Tabela 8. Liczba korzystających z świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu i narkomanii w poszczególnych podobszarach rewitalizacji w 2014 i 2022 roku.

Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu i narkomanii	Stare Miasto	Kolonia Saturn	Nowe Miasto	Stare Piaski	Obszar rewitalizacji
Stan w 2014 roku	4	0	6	7	17
Stan w 2022 roku	16	5	17	10	48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi.

Podobnie ma się sytuacja dotycząca zjawiska przemocy domowej bazująca na danych MOPS dotyczących liczby osób korzystających z świadczeń z tytułu przemocy w rodzinie za rok 2014 i rok 2022. W obszarze rewitalizacji obserwowalny jest w tym zakresie silny wzrost wartości – z 3 osób jakie odnotowano w 2014 roku do 17 osób w 2022 r. W ramach tej grupy najwięcej osób zamieszkuje podobszar rewitalizacji Nowe Miasto (9), a w dalszej kolejności podobszary Stare Miasto (6) i Kolonia Saturn (2). W podobszarze Stare Piaski w 2022 roku nie odnotowano żadnej takiej osoby, co stanowi spadek w stosunku do roku 2014.

Tabela 9. Liczba korzystających z świadczeń pomocy społecznej z tytułu przemocy w rodzinie w poszczególnych podobszarach rewitalizacji w 2014 i 2022 roku.

Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu przemocy w rodzinie	Stare Miasto	Kolonia Saturn	Nowe Miasto	Stare Piaski	Obszar rewitalizacji
Stan w 2014 roku	0	0	0	2	3

Stan w 2022 roku	6	2	9	0	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi.

Frekwencja wyborcza

Poziom zaangażowania społecznego i obywatelskiego badany jest najczęściej poprzez wskaźnik frekwencji w wyborach powszechnych. W ramach wyborów samorządowych, przeprowadzonych w 2014 i 2018 roku na obszarze rewitalizacji funkcjonowało siedemnaście okręgów wyborczych. W 2014 roku tylko w podobszarze Stare Miasto frekwencja była wyższa niż średnia dla miasta, która wynosiła 46,94%. W 2022 roku udział oddanych w mieście głosów zwiększył się o 8,43 p.p. i wynosił 55,37%, analogiczna sytuacja (wyższej frekwencji) dotyczyła podobszarów rewitalizacji. Spośród wszystkich podobszarów trzy (Stare Miasto, Kolonia Saturn oraz Stare Piaski) cechowały się frekwencją wyższą niż średnia dla miasta. Jedynie w podobszarze Nowe Miasto wartość ta była poniżej średniej.

Tabela 10. Średnia frekwencja wyborcza w okręgach znajdujących się w podobszarach rewitalizacji w ramach wyborów samorządowych w 2014 i 2018 roku.

Podobszar rewitalizacji	Numer okręgu wyborczego	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 (wybory Burmistrza)	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 (wybory Burmistrza)
Stare miasto	1	51,03	57,87
	7	55,67	66,12
	8	47,20	57,85
	11	43,14	54,00
Kolonia Saturn	8	47,20	57,91
	12	42,83	54,46
	14	48,84	60,49
Nowe Miasto	2	48,08	57,08
	3	49,40	57,60
	4	44,17	48,22
	5	40,42	49,91
	6	46,85	57,34
Stare Piaski	15	44,85	57,45
	16	45,82	54,88
	17	40,02	51,17
	19	44,29	58,61
	21	47,70	58,58
Miasto Czeladź		46,94	55,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Wybory prezydenckie, które odbyły się w latach 2015 i 2020, potwierdzają tendencję wzrostową opisaną dla wyborów samorządowych. W 2015 roku frekwencja w wyborach prezydenckich wynosiła 55,15%, natomiast podczas wyborów w 2020 roku wzrosła do poziomu 63,33%. W 2020 roku dwa podobszary (Stare Miasto oraz Kolonia Saturn) cechowały się frekwencją wyższą niż średnia dla miasta. Najmniejszy udział oddanych głosów w liczbie uprawnionych do głosowania charakteryzował podobszar Nowe Miasto.

Tabela 11. Średnia frekwencja wyborcza w okręgach znajdujących się w podobszarach rewitalizacji w ramach wyborów prezydenckich w 2015 i 2020 roku.[2]

Podobszar rewitalizacji	Numer okręgu wyborczego	Frekwencja w wyborach Prezydenckich 2015	Numer okręgu wyborczego	Frekwencja w wyborach Prezydenckich 2020
Stare miasto	1	54,83	1	61,88
	5	47,33	7	71,40
	7	63,31	8	62,10
	11	49,45	11	60,84
Kolonia Saturn	12	53,36	8	62,10
	14	54,74	12	61,48
			14	67,56
Nowe Miasto	2	57,13	2	64,41
	3	57,52	3	63,60
	4	46,96	4	52,80
	6	55,31	5	56,94
			6	62,03
Stare Piaski	16	52,73	15	63,23
	17	48,94	16	60,91
	21	55,34	17	56,19
			19	63,95
			21	65,40
Miasto Czeladź		55,15		63,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Jakość powietrza

Miasto Czeladź charakteryzuje się dość negatywnymi parametrami mówiącymi o stanie jakości powietrza. Na podstawie danych z Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowego Instytutu Badawczego – można wywnioskować jednak, że sytuacja z roku na rok się poprawia. W 2015 roku średnioroczne stężenie pyłu PM 10 oraz stężenie pyłu PM 2,5 dla miasta Czeladź wynosiło odpowiednio 45,01-50,00 µg/m3 i 32,01-35,00 µg/m3. Z kolei w 2021 roku wartości te obniżyły się do poziomu 35,5 - 40,4 µg/m3 i 20,5 - 25,4 µg/m3. Wartość wskaźnika obrazującego średni roczny zakres stężenia benzo(a)pirenu na tym terenie w 2015 roku równała się > 8,00 µg/m3, natomiast w 2021 roku wartość ta wyniosła 1,50 - 5,00 µg/m3.

Tabela 12.Parametry jakości powietrza (zanieczyszczenia) w mieście Czeladź w latach 2015, 2017 i 2021.

Parametry	2015 r.	2017 r.	2021 r.
Średnie roczne stężenie pyłu PM10	45,01-50,00 µg/m3	40,50-45,00 µg/m3	35,5 - 40,4 µg/m3
Średnie roczne stężenie pyłu PM2,5	32,01-35,00 µg/m3	30,01-32,00 µg/m3	20,5 - 25,4 µg/m3
Średnie roczne stężenie benzo(a)pirenu	> 8,00 µg/m3	5,01-8,00 µg/m3	1,50 - 5,00 µg/m3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ocena jakości powietrza - rozkłady stężeń zanieczyszczeń - GIOŚ (gios.gov.pl).

[2] Pomiędzy wyborami 2015 i 2020 r. nastąpiła zmiana obwodów wyborczych.

Aktywność gospodarcza

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w okresie 2015 – 2023 spadła zarówno w skali miasta Czeladź, jak i obszaru rewitalizacji oraz poszczególnych podobszarów. Największy spadek charakteryzował podobszar Kolonia Saturn (o 49 podmiotów), najmniejszy natomiast podobszar Nowe Miasto (o 1 podmiot). Z uwagi jednak na fakt wyludniania się Czeladzi zdecydowano się dane te odnieść do wielkości populacji zamieszkującej miasto i obszar rewitalizacji. W ramach tak wyliczonego wskaźnika sytuacja obszaru rewitalizacji nieznacznie poprawiła się na przestrzeni analizowanych lat (wzrost o 1 punkt). Wzrost odnotowano także dla podobszarów Stare Piaski oraz Nowe Miasto. W przypadku Starego Miasta i Kolonii Saturn ten wskaźnik aktywności gospodarczej również wykazał tendencję spadkową.

Tabela 13. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEIDG w liczbach bezwzględnych oraz w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 i 04.2023 r.

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEiDG	Stare Miasto	Kolonia Saturn	Nowe Miasto	Stare Piaski	Obszar rewitalizacji	Miasto Czeladź
Stan 2015 roku	181	159	361	156	857	2365
Wskaźnik przedsiębiorczości (podmioty na 1000 mieszkańców) w 2015 r.	142	94	95	61	89	73
Stan w 2023 roku	171	110	360	149	790	2021
Wskaźnik przedsiębiorczości (podmioty na 1000 mieszkańców) w 2023 r.	122	71	100	66,5	90	66

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM Czeladź.

Podsumowując analizę wskaźników oddziaływania obrazujących sytuację sytuacji społeczno-gospodarczej poszczególnych podobszarów rewitalizacji zauważalne są następujące zmiany:

- Do zagadnień, które charakteryzują wszystkie podobszary rewitalizacji, zaliczyć należy: poprawę jakości powietrza, wzrost frekwencji wyborczej i spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.
- Podobszar Stare Miasto, jako jedyny podobszar rewitalizacji, notuje pozytywne zmiany w zakresie zaludnienia, a także poprawę sytuacji związanej z bezpieczeństwem publicznym. Pomimo zmniejszenia się liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej (co charakteryzuje cały teren miasta) na znaczeniu zyskuje problem uzależnień i przemocy w rodzinach. Dostrzegalne są także negatywne trendy gospodarcze związane z przedsiębiorczością mieszkańców i liczbą prowadzonych działalności.
- Podobszar Kolonia Saturn to teren, który zgodnie z trendami ogólnomiejskimi podlega kurczeniu się populacji. Zwiększa się liczba zdarzeń związanych z zagrożeniem bezpieczeństwa, a także problemów społecznych, takich jak uzależnienia i przemoc domowa. Podobnie jak na terenie Starego Miasta obserwuje się tu negatywne zmiany w zakresie aktywności gospodarczej mieszkańców.
- Podobszar Nowe Miasto jest terenem, gdzie liczba mieszkańców maleje. Wzrasta na nim natomiast liczba wykroczeń i interwencji Straży Miejskiej. Znacząco zyskuje na znaczeniu problem przemocy w rodzinach i uzależnień. Pomimo spadku bezwzględnej

liczby podmiotów zarejestrowanych w CEIDG, wskaźnik przedsiębiorczości mieszkańców nieznacznie wzrasta.

– Podobszar Stare Piaski zamieszkuje mniejsza liczba mieszkańców, a statystyki dotyczące poziomu bezpieczeństwa publicznego wzrastają. Znacząco spadła tu liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, również w przypadku problemu przemocy w rodzinach. Jak w przypadku Nowego Miasta, spadkowi bezwzględnej liczby podmiotów zarejestrowanych w CEIDG w podobszarze Stare Piaski towarzyszy wzrost wskaźnika przedsiębiorczości mieszkańców.

Tabela 14. Wskaźniki oddziaływania – zbiorcze określenie trendów zmian w obszarze rewitalizacji[3].

Wskaźniki – zmiana w latach 2014/15 – 2021/22	Stare Miasto	Kolonia Saturn	Nowe Miasto	Stare Piaski	Obszar rewitalizacji	Miasto Czeladź	Źródło danych
Ludność (liczba mieszkańców)	↗	↘	↘	↘	↘	↘	UM
Interwencje straży miejskiej	↘	↗	↗	↗	↗	↗	Straż Miejska
Wykroczenia	↘	↗	↗	↗	↗	↗	Straż Miejska
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej	↘	↘	↘	↘	↘	↘	MOPS
Uzależnienia – alkoholizm, narkomania	↗	↗	↗	↗	↗	↗	MOPS
Przemoc w rodzinach	↗	↗	↗	↘	↗	↗	MOPS
Frekwencja wyborcza	↗	↗	↗	↗	↗	↗	PKW
Jakość powietrza	↗	↗	↗	↗	↗	↗	GIOŚ
Działalność gospodarcza - CEIDG	↘	↘	↘	↘	↘	↘	UM
Wskaźnik przedsiębiorczości	↘	↘	↗	↗	↗	↘	UM

Źródło: opracowanie własne.

[3] Niebieskie tło oznacza największą w danej kategorii (dla danego wskaźnika) skalę zmiany (odpowiednio spadku lub wzrostu).

4.3. Ocena aktualności problemów dotykających obszar rewitalizacji

W trakcie spotkania warsztatowego stanowiącego element prac nad niniejszą oceną, uczestników poproszono o ocenę stopnia aktualności poszczególnych problemów i słabych stron poszczególnych podobszarów rewitalizacji, które zdiagnozowano i opisano w Gminnym Programie Rewitalizacji. Przeprowadzona początkowo indywidualnie ocena, stanowiła następnie przestrzeń do dyskusji na temat zmian sytuacji obserwowanej na obszarze rewitalizacji przez członków Komitetu Rewitalizacji i reprezentantów instytucji działających w mieście (m.in. Centrum Usług Społecznych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Straż Miejska czy Urząd Miasta). Uczestnicy warsztatu odnosili się do poszczególnych problemów wskazując te nadal aktualne, ale również już rozwiązane lub występujące obecnie w niewielkim natężeniu. W trakcie dyskusji identyfikowano również potencjały podobszarów oraz aktualnie dostrzegane wyzwania. Wyniki tych prac przedstawiono niżej w podziale na poszczególne podobszary rewitalizacji.

Podobszar. Stare Miasto

Problemy wskazane przez ekspertów lokalnych jako nadal aktualne:

- Brak centrotwórczych funkcji ryku, niewykorzystany potencjał przestrzeni do integracji mieszkańców – mała ilość imprez.
- Niewystarczająca, w stosunku do potencjału, liczba podmiotów wnoszących nową jakość w życie kulturalne i towarzyskie strefy centralnej miasta, tj. restauracji, kawiarni, galerii, klubów, butików itp. - *brak kawiarni, klubów miejsc spotkań młodzieży.*
- Słaby potencjał gospodarczy Starego Miasta – niewielka ilość podmiotów gospodarczych prowadzących swoją działalność oraz niewielkie zainteresowanie mieszkańców korzystaniem z dostępnej oferty gospodarczej w tej części miasta, zmuszający przedsiębiorców do zamykania lokali.
- Brak dużych firm generujących miejsca pracy dla lokalnej społeczności.
- Konieczność modernizacji systemów ogrzewania i termomodernizacji budynków mieszkaniowych (niska emisja).
- Duże natężenie występowania problemów społecznych – w obszarze Starego Miasta zamieszkuje 19% beneficjentów pomocy społecznej dotkniętych różnymi problemami społecznymi – uzależnienia, bieda, ubóstwo, nieporadność życiowa.

Problemy, które już nie występują/występują w niewielkim natężeniu:

- Niewystarczająco rozwinięty system komunikacyjny; utrudnienia w centrum spowodowane brakiem rozdziału dla ruchu miejskiego oraz tranzytowego.
- Obecność wielu pustostanów.
- Zły stan dróg oraz chodników – stan nawierzchni wymagający remontów.
- Niski poziom bezpieczeństwa publicznego – występowanie licznych wykroczeń oraz przestępstw.

Problemy odnośnie aktualności których zdania ekspertów lokalnych były podzielone:

- Mała ilość terenów zieleni urządzonej i terenów rekreacyjnych.
- Zły stan infrastruktury technicznej budynków – brak przyłączy budynków do sieci kanalizacyjnej, występujące awarie sieci.

Ponadto, jako istotne obecnie tematy do dalszych działań rewitalizacyjnych, wskazano:

- Konieczność zwiększenia nacisku na działania partycypacyjne i wsparcie organizacji pozarządowych umożliwiające poszerzenie zakresu aktywności i oferty trzeciego sektora, szczególnie w obszarze projektów tzw. miękkich, społecznych.
- Dbałość o dziedzictwo – zabytki usytuowane na terenie Starego Miasta, w tym będące w rękach prywatnych (np. dom drewniany przy ul. Pieńkowskiego) oraz wykorzystanie historii miasta w ramach procesów rewitalizacyjnych (np. stary tramwaj – kawiarnia na rynku).
- Wykorzystanie zmodernizowanej infrastruktury (budynków – kamienic dla rozwoju nowych usług.

Podobszar. Nowe Miasto

Problemy, które zostały wskazane przez ekspertów lokalnych jako nadal aktualne:

- Starzenie się mieszkańców – duży odsetek seniorów oraz brak oferty kulturalnej i rekreacyjnej skierowanej do osób starszych – *widoczna jest rosnąca grupa seniorów potrzebująca działań o charakterze opiekuńczym.*
- Duża liczba mieszkańców – wysoka gęstość zaludnienia wpływająca na eskalację problemów społecznych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz środowiskowych.
- Słaby stan techniczny budynków mieszkaniowych – brak dostępu do centralnego ogrzewania.
- Wysoki stopień występowania problemów społecznych – 27% beneficjentów pomocy społecznej to mieszkańcy Nowego Miasta (wskazywane problemy społeczne: problem ubóstwa w starych budynkach, patologie społeczne, uzależnienie od alkoholu, zakłócanie ciszy, dewastacje).
- Problem związany z upadaniem małych lokali usługowych na rzecz sklepów wielkopowierzchniowych. Spadek ilości działalności gospodarczych – *lokale miejskie na tym terenie są jednak w 99% wynajęte i nie dotyczy ich ten problem.*
- Obszar, w którym z reguły odnotowuje się największą liczbę interwencji w związku z zakłócaniem porządku publicznego i spożywaniem alkoholu.

Problemy odnośnie aktualności których zdania ekspertów lokalnych były podzielone:

- Zły stan infrastruktury drogowej – dróg oraz chodników – *uwagi wymagają nadal drogi powiatowe, które znajdują się w bardzo złym stanie*.
- Niedostateczna ilość parkingów wpływająca na zawłaszczanie przez samochody chodników oraz przestrzeni publicznych.
- Niedostateczna do zgłaszanego zapotrzebowania ilość zieleni i terenów rekreacyjnych stanowiących ciekawą ofertę rekreacyjną dla mieszkańców w każdym wieku.
- W przestrzeni zauważalne są pustostany lokalowe, które mogłyby zostać wykorzystane, jednak mieszkańcy boją się podejmować ryzyko prowadzenia własnej działalności.

Potencjały obszaru do dalszego do wykorzystania:

- Odnowiona, nowoczesna przestrzeń targowiska miejskiego, hala targowa.

Podobszar. Kopalnia Saturn

Problemy, które zostały wskazane przez ekspertów lokalnych jako nadal aktualne:

- Bardzo zły stan techniczny zabytków znajdujących się na obszarze, w tym przede wszystkim Domu Ludowego oraz zabudowy Kopalni – *potrzeba kontynuacji działań związanych z dalszym zagospodarowaniem terenów pokopalnianych.*
- Wysoki stopień koncentracji problemów społecznych, 12% wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej mieszka w tym obszarze.
- Starzenie się społeczeństwa i brak wystarczającej infrastruktury dostępnej dla osób starszych.

Problemy, które już nie występują/występują w niewielkim natężeniu:

- Niedopasowanie elementów nowej zabudowy do historycznych obiektów pokopalnianych.
- Brak dbałości o tereny rekreacyjne i zielone na obszarze.
- Zanieczyszczenia powietrza emitowane przez zakłady przemysłowe zlokalizowane w niedalekiej odległości od omawianego obszaru.
- Występowanie licznych wykroczeń oraz przestępstw, w tym włamań, kradzieży oraz zakłóceń porządku.

Problemy, odnośnie aktualności których zdania ekspertów lokalnych były podzielone:

- Niezagospodarowane tereny po Kopalni Saturn będące własnością Miasta – bardzo zły stan techniczny obiektów, brak inwestora.
- Niezadowalający stan dróg i chodników, brak parkingów.
- Słabo rozwinięta oferta handlu i usług oraz niższy od przeciętnego stopień przedsiębiorczości.

Potencjały obszaru do dalszego do wykorzystania:

- Tereny pokopalniane – jako możliwe nowe tereny inwestycyjne, centrum usług dla mieszkańców (Muzeum, Termy Rzymskie, Centrum usług społecznościowych i aktywności lokalnej).
- Zagospodarowanie budynku po byłej szkole górniczej na cele mieszkaniowe (SIM – 75 nowych mieszkań).
- Dom Ludowy – obecnie w stanie kryzysowym, mógłby jednak zostać zagospodarowany np. jako obiekt mieszkaniowy.

Park Jordanowski – nieobjęty podobszarem, potrzeba zainwestowania, odnowy.

Podobszar. Stare Piaski

Problemy, które zostały wskazane przez ekspertów lokalnych jako nadal aktualne:

- Znaczny stopień degradacji technicznej budynków, w tym budynków będących częścią zabytkowego układu urbanistycznego, także występowanie azbestu.
- Brak dostępu do miejskiej sieci ciepłowniczej oraz brak termomodernizacji zabudowy (zwiększona niska emisja) – *część mieszkańców nie jest obecnie zainteresowana podpięciem do sieci ciepłowniczej z uwagi na przeprowadzone uprzednio modernizacje systemów ogrzewania (głównie ogrzewanie gazowe) i poniesione w tym celu nakłady finansowe.*
- Niski stopień jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych znajdujących się wokół budynków mieszkalnych.

- Zły stan dróg oraz chodników.
- Bardzo niski potencjał gospodarczy mierzony liczbą działających na terenie podmiotów gospodarczych – jedynie 61 firm prowadziło działalność gospodarczą w 2014 roku (7%).
- Duża koncentracja problemów społecznych – wyróżniająca się negatywnie na tle miasta ul. Betonowa oraz Nowopogońska jako skupisko mieszkańców zagrożonych wykluczeniem (alkohol, agresywna młodzież, ubóstwo). Ludzie żyją głownie ze zbieractwa – puszek, butelek, surowców wtórnych. Pojawia się zatem również problem związany z bezdomnością.
- Starzejące się społeczeństwo.
- Wyobcowanie społeczności Piasków od mieszkańców pozostałych części miasta, poczucie odrębności od Czeladzi.
- Budownictwo mieszkaniowe – stare, zaniedbane pokopalniane bloki często mają nieuregulowany status prawny, przez co czynsze są niższe, co sprzyja gettoizacji i pogłębianiu się problemów społecznych w przestrzeni - *to budynki o tzw. nieustalonym tytule prawnym, w których gmina posiada lokale mieszkalne o niskim standardzie. Budynki te to tzw. „przymusowy zarząd" na podstawie decyzji z lat 1970-1980. Wartość remontu powinna być równa wartości zebranych czynszów.*

Problemy odnośnie aktualności których zdania ekspertów lokalnych były podzielone:

- Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego i gleb, związany z emisją zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych oraz zanieczyszczeń komunikacyjnych.
- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura kulturalna i rekreacyjna – brak miejsca spotkań – *obecnie działa już Kopalnia Kultury, są plany rozbudowy obiektu i poszerzenia jego funkcji.*

Ponadto, jako istotne obecnie tematy do dalszych działań rewitalizacyjnych, wskazano:

- Konieczność kompleksowej modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na obszarze – w istotnej części jest to jeszcze infrastruktura pokopalniana, bardzo stara, obarczona także niejasnościami własnościowymi.
- Rozwój terenów mieszkaniowych – ul. Francuska.

Potencjały obszaru do dalszego do wykorzystania:

- Dostęp do dwóch parków, bliskość komunikacyjna, prężnie działająca Kopalnia Kultury.
- Rozwój sieci Velostrada i systemu roweru miejskiego.
- Rozwój strefy ekonomicznej.

Aktualne problemy/zagadnienie o charakterze przekrojowym (dotyczące całości obszaru rewitalizacji):

- Poprawa komunikacji społecznej – skuteczne docieranie z informacją do mieszkańców obszaru, ale i miasta.
- Potrzeba kompleksowego programu modernizacji sieci wodno-kanalizacyjnej - dotyczy głównie podobszarów Stare Piaski oraz Stare Miasto (m.in. ul. Poprzeczna, ul. Reymonta).

5. Podsumowanie oceny

5.1. Rola oceny w procesie rewitalizacji – uwarunkowania proceduralno-prawne

Z przeprowadzonej oceny aktualności i stopnia realizacji obowiązującego Gminnego Programu Rewitalizacji powinny wynikać rekomendacje wskazujące kierunek dalszych działań związanych z prowadzeniem procesu rewitalizacji. Rekomendacje te mogą być trojakie i wskazywać na konieczność kontynuacji wdrożenia Programu w obecnym kształcie, potrzebę zmiany (aktualizacji) Programu lub uchylenie Programu przez Radę Miasta z uwagi na osiągnięcie określonym w nim celów (wszystkie trzy ścieżki przedstawia poniższy rysunek). Zgodnie z zapisami art. 22 ustawy o rewitalizacji ocena podlega dodatkowo zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

Rysunek 9. Dalsze kroki wynikające z przeprowadzonej oceny GPR – możliwe ścieżki.

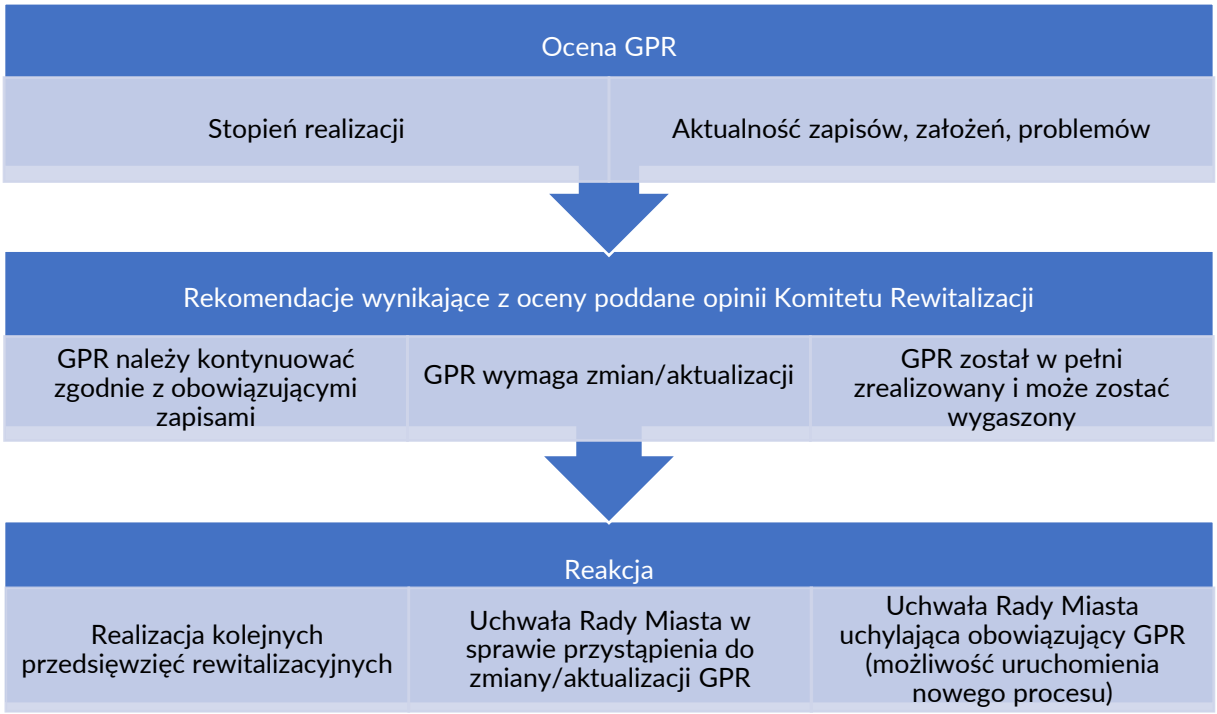

Źródło: opracowanie własne.

5.2. Najważniejsze wnioski i rekomendacje

- Odsetek zadań **zrealizowanych i będących w trakcie** realizacji wynosi **70% wszystkich wskazanych w GPR przedsięwzięć podstawowych**. Dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji odsetek podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych – zrealizowanych lub będących w trakcie realizacji – kształtuje się na poziomie od 50% w przypadku Starego Miasta do 100% w odniesieniu do Kolonii Saturn. W Starych Piaskach jest to 75%, w Nowym Mieście 55%, a w ramach zadań o charakterze przekrojowym (realizowanych dla wszystkich podobszarów) poziom wykonalności wyniósł 89%. Łącznie zadań niezrealizowanych pozostało jedynie 7, co stanowi 19% ogólnej liczby przedsięwzięć, z czego 6 zadań to przedsięwzięcia o dominującym charakterze tzw. „miękkim" – społecznym.

- **Stopień realizacji celów i kierunków działań** wskazanych w Gminnym Programie Rewitalizacji należy określić jako **dostateczny i adekwatny** do określonych w Programie założeń operacyjnych. Z przeprowadzonej oceny wynika, że **kontynuacji** wymagają działania wpisujące się w obszary celu pierwszego (Zintegrowana, aktywna społecznie i zawodowo społeczność czeladzian) i drugiego (Poprawa warunków bytowych mieszkańców obszarów rewitalizacji i jakości środowiska naturalnego poprzez rozwój sieci i infrastruktury technicznej) z uwzględnieniem pewnych przesunięć akcentu w kontekście nowych wyzwań pojawiających się w tym zakresie. Uwagi wymagają docelowe grupy odbiorców, typy przedsięwzięć (miękkich i infrastrukturalnych) czy nowe spojrzenie na potrzeby związane ze sferą środowiskową. Głębszej **weryfikacji**, popartej pogłębioną diagnozą, wymaga natomiast cel trzeci (Atrakcyjna, dostosowana do potrzeb społeczno-gospodarczych przestrzeń publiczna i półpubliczna).

- Analiza wskaźników oddziaływania obrazujących sytuację sytuacji społeczno-gospodarczej poszczególnych podobszarów rewitalizacji wykazała poprawę sytuacji w zakresie jakości powietrza, aktywności społeczno-obywatelskiej czy sytuacji życiowej mieszkańców przekładającej się na konieczność korzystania z pomocy społecznej. Obszar rewitalizacji jest jednak w większości nadal dotknięty zjawiskiem wyludniania się (poza Starym Miastem), gdzie notuje się obniżone poczucie bezpieczeństwa oraz problemy społeczne takie jak uzależnienia oraz przemoc w rodzinach. Eksperci lokalni określają szereg problemów determinujących wyznaczenie obszaru rewitalizacji w 2016 r. jako nadal aktualne. Wskazują przy tym **konieczność kontynuowania działań rewitalizacyjnych w wyznaczonych podobszarach** z uwzględnieniem zmian, jakie zaszły na tych terenach w efekcie wdrażania GPR oraz identyfikowanych nowych wyzwań i potrzeb.

- Procedura prowadzonej oceny wskazała także na potrzebę **weryfikacji systemu monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji** Miasta Czeladź na lata 2016-2023. Wskazana jest w tym zakresie aktualizacja zapisów rozdziału 14 – System realizacji (wdrażania) i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji – pod kątem aktualności procedur monitorowania (w tym sprawozdawczości) i oceny (ewaluacji). Istotne byłoby również dokonanie przeglądu zapisów rozdziału 8 – Cele Rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań - w zakresie wyboru wskaźników osiągnięcia celów wraz ze wskazaniem kluczowych wskaźników oddziaływania i ich wartościami bazowymi.

- Zasadniczą rekomendacją wynikającą z przeprowadzonej oceny jest rekomendacja **ZMIANY (AKTUALIZACJI) dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016 – 2023** uwzględniającej: wydłużenie obowiązującego obecnie czasookresu; aktualizację szczegółowej diagnozy potrzeb, problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji; weryfikację siatki celów i kierunków działań; weryfikację i uzupełnienie listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz przegląd założeń systemu monitorowania i oceny GPR z uwzględnieniem aktualnych procedur i dostępnych danych.

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Stan realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 10
Tabela 2. Wskaźniki produktu i rezultatu osiągnięte w ramach zrealizowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 20
Tabela 3. Liczba mieszkańców Czeladzi w 2015 i 2021 r. 22
Tabela 4. Liczba mieszkańców w poszczególnych podobszarów rewitalizacji w 2015 i 2022 roku. 22
Tabela 5. Liczba wykroczeń odnotowanych przez Straż Miejską w Czeladzi w poszczególnych podobszarach rewitalizacji w 2014 i 2022 roku. 23
Tabela 6. Liczba interwencji Straży Miejskiej w Czeladzi w poszczególnych podobszarach rewitalizacji w 2014 i 2022 roku. 23
Tabela 7. Liczba rodzin korzystających z świadczeń pomocy społecznej w poszczególnych podobszarach rewitalizacji w 2014 i 2022 roku. 24
Tabela 8. Liczba korzystających z świadczeń pomocy społecznej z tytułu alkoholizmu i narkomanii w poszczególnych podobszarach rewitalizacji w 2014 i 2022 roku. 24
Tabela 9. Liczba korzystających z świadczeń pomocy społecznej z tytułu przemocy w rodzinie w poszczególnych podobszarach rewitalizacji w 2014 i 2022 roku. 24
Tabela 10. Średnia frekwencja wyborcza w okręgach znajdujących się w podobszarach rewitalizacji w ramach wyborów samorządowych w 2014 i 2018 roku. 25
Tabela 11. Średnia frekwencja wyborcza w okręgach znajdujących się w podobszarach rewitalizacji w ramach wyborów prezydenckich w 2015 i 2020 roku. 26
Tabela 12.Parametry jakości powietrza (zanieczyszczenia) w mieście Czeladź w latach 2015, 2017 i 2021. 26
Tabela 13. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEIDG w liczbach bezwzględnych oraz w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 i 04.2023 r. 27
Tabela 14. Wskaźniki oddziaływania – zbiorcze określenie trendów zmian w obszarze rewitalizacji. 28

Rysunek 1. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Miasta Czeladź. 4
Rysunek 2. Podobszar rewitalizacji: Stare Miasto. 5
Rysunek 3. Podobszar rewitalizacji: Kolonia Saturn. 6
Rysunek 4. Podobszar rewitalizacji: Nowe Miasto. 7
Rysunek 5. Podobszar rewitalizacji: Stare Piaski. 8
Rysunek 6. Struktura celów strategicznych i kierunków działań Gminnego Programu Rewitalizacji. 15
Rysunek 7. Stan realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przypisanych do poszczególnych kierunków działań. 17
Rysunek 8. Ekspercka ocena stopnia realizacji celów strategicznych i kierunków działań określonych w GPR – wyniki warsztatu z interesariuszami rewitalizacji. 18
Rysunek 9. Dalsze kroki wynikające z przeprowadzonej oceny GPR – możliwe ścieżki. 33